

До разової спеціалізованої вченої ради
Національного університету оборони
України
просп. Повітряних Сил, 28, м. Київ, 03049

ВІДГУК
офіційного опонента – кандидата юридичних наук, Шамрая Богдана
Миколайовича на дисертацію Ганкевича Кирила Борисовича
“Міністерство оборони України як суб’єкт публічного адміністрування у
сфері оборони України”, подану на здобуття наукового ступеня доктора
філософії з галузі знань 08 “Право” за спеціальністю 081 “Право”

Актуальність теми дослідження. Вивчення змісту дисертації Ганкевича Кирила Борисовича, а також ознайомлення з його публікаціями за обраною темою, дає підстави стверджувати, що автором проведено достатній науковий аналіз теми, яка є актуальною в теоретичному та практичному плані.

Наукове дослідження питань діяльності Міністерства оборони України як суб’єкта публічного адміністрування у сфері оборони України є надзвичайно актуальним, особливо у контексті сучасних геополітичних і безпекових викликів, загроз національній безпеці, пов’язаних із широкомасштабним російським вторгненням, необхідністю реагування на зміну безпекового середовища України, вжиттям заходів по відсічі збройній агресії. Правовий моніторинг правовідносин, які виникають під час організації і забезпечення стійкої протидії агресору, реалізації всіх заходів, іменованих як оборона України, передбачає і удосконалення існуючих форм та методів державного управління виходячи з поточних реалій і зважаючи на середньо- та довгострокову перспективи. Потреба в глибокому науковому аналізі наявних правових норм, що регулюють діяльність оборонного відомства, складових сил оборони держави, очевидна. Дослідження цієї теми не тільки дозволить виявити існуючі недоліки у правовому регулюванні діяльності Міністерства оборони України в Україні, а й шляхом порівняння його з іноземним досвідом підготувати комплексні пропозиції і рекомендації щодо подальшого удосконалення механізму правового регулювання та пріоритетних напрямків його розвитку. Це не лише сприятиме підвищенню ефективності публічного адміністрування, але й забезпечить подальший розвиток наукових досліджень з питань національної безпеки та оборони.

Дослідження питань виконання Міністерством оборони України, як головним суб’єктом публічного адміністрування у сфері оборони, основних

функцій і завдань в умовах відсічі збройній агресії може бути цінним для інших країн, що стикаються з подібними викликами. Запропоноване Ганкевичем К.Б. дослідження є своєчасним і корисним як для практики правозастосування, так і для розвитку науки і цілому.

Відсутність системних адміністративно-правових досліджень цих проблем, наявність прогалин у чинному законодавстві, обумовлюють актуальність теми дисертації та відображають нагальну потребу у подальшому дослідженні цієї проблематики. Проведене дослідження сприяє заповненню цих прогалин, виявляє недоліки у законодавстві та розробці пропозицій щодо його удосконалення. Таке дослідження є важливим в контексті забезпечення національної безпеки та оборони країни, врахування позитивного міжнародного досвіду, адоптації національного законодавства до законодавства країн-членів НАТО.

З огляду на наведене обрана Ганкевичем Кирилом Борисовичем тема дисертації відповідає запитам сучасності, а результати наукових пошуків автора мають наукове і практичне значення для забезпечення національної безпеки та оборони держави.

Дисертант володіє як загальнонауковими, так і спеціальними методами наукового дослідження і використовує системний підхід для вирішення завдань, поставлених у дисертації. Під час дослідження використовує різноманітні методи, що характерні для юридичних досліджень, такі як метод спостереження, аналізу, синтезу, порівняльно-правовий метод, системно-функціональний, індукції, дедукції, моделювання, прогнозування та інші. Ці методи і прийоми застосовуються для формулювання авторських ідей, дефініцій, обґрунтування висновків і рекомендацій по удосконаленню законодавства у сфері національної безпеки і оборони з урахуванням сучасних викликів і загроз.

Зв'язок з науковими програмами, планами, темами.

Обрана тема дисертації спрямована на виконання концептуальних зasad та імплементацію норм, які закріплені у: законах України “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію” від 21.10.1993 р. № 3543-XII, “Про національну безпеку України” від 21.06.2018 р. № 2469-VIII, “Про оборону України” від 06.12.1991 р. № 1932-XII, “Про правовий режим воєнного стану” від 12.05.2015 р. № 389-VIII, Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 14.09.2020 р. № 392/2020, Стратегії воєнної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 25.03.2021 р. № 121/2021, Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки

(підпункти 1–3, 9 пункту 1.2), затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26.03.2021 р. № 12-21; належить до пріоритетних тем з урахуванням Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану в Україні, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.04.2024 р. № 476; відповідає предметному напряму досліджень “2.13. Право національної безпеки; військове право” Примірного переліку та опису предметних напрямів досліджень в межах спеціальності 081 “Право”, затвердженого наказом МОН від 28.12.2018 р. № 1477, Розподілу основних напрямів наукових досліджень між науковими підрозділами Національного університету оборони України, затвердженого наказом начальника Національного університету оборони України від 30.11.2020 р. № 367.

Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національного університету оборони України від 28.12.2021 року (протокол № 14), зі змінами, внесеними рішенням Вченої ради Національного університету оборони України від 23.06.2025 (протокол № 7).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна

Наукові положення, рекомендації та висновки дослідження, проведеної Ганкевичем К.Б. є належним чином обґрунтованими та достовірними, оскільки відображають сучасний стан національного законодавства, яке регулює нормативно-правове забезпечення цього напрямку державної політики, базуються на останніх наукових дослідженнях у цій галузі права, враховують іноземний досвід публічного адміністрування діяльності оборонних відомств у сфері національної безпеки і оборони.

Наукова новизна одержаних результатів визначається сучасною постановкою проблеми, застосуванням відповідного теоретико-методологічного апарату та практики реалізації норм чинного законодавства. Робота є однією з перших спроб на науковому рівні комплексно дослідити теоретичні і практичні проблеми діяльності Міністерства оборони України як суб’єкта публічного адміністрування у сфері оборони в умовах дії правового режиму воєнного стану.

З урахуванням сучасних підходів, наявних у юридичній науці, К.Б. Ганкевич формулює основні параметри проблеми, яка вирішується у дисертації, та шляхи її розв’язання, а також спрямовує одержані результати на розробку практичних питань, які пов’язані із діяльністю сектору безпеки та

оборони, а також побудови системи Міністерства оборони України (далі – система Міноборони).

Здобувачем сформовано авторське визначення поняття “система Міноборони”, під яким пропонується розуміти наступне: система Міноборони – це сукупність установ, організацій та організаційно поєднану сукупність структурних підрозділів і посад (апарату) міністерства, які забезпечують виконання його завдань і реалізацію функцій, а також суб’єкти господарювання (їх об’єднань), котрі належать до сфери управління міністерства оборони.

Розкрито зміст поняття “системи Міноборони” за допомогою таких характеристик: 1) мережа суб’єктів, у тому числі структурних підрозділів, котрі здійснюють управлінські й організаційні заходи задля досягнення колективної мети (виконання завдань і реалізації функцій Міноборони); 2) здійснення власної частки заходів є обов’язковою умовою для реалізації спільних цілей; 3) існування різних типів стійких управлінських та організаційних зв’язків із міністерством; 4) наявність управлінської організаційної та функціональної залежності від аналізованого центрального органу виконавчої влади; 5) компетенційна або установча націленість на виконання завдань і функцій Міноборони.

Цікавою є позиція здобувача, в який пропонується визначити такий персональний і кількісний склад системи Міноборони, а саме: 1) апарат Міноборони; 2) розвідувальний орган Міноборони; 3) установи та організації (у тому числі військові частини безпосереднього підпорядкування), що забезпечують виконання завдань і реалізацію функцій Міністерства; 4) Збройні Сили України (у тому числі Військова служба правопорядку у Збройних Силах України); 5) Державна спеціальна служба транспорту; 6) суб’єкти господарювання (їх об’єднання), що належать до сфери управління Міноборони.

Розкрито зміст поняття “форма публічного адміністрування”, яке включає: 1) сукупність форм і методів роботи установ, підприємств, організацій, фізичних осіб підприємців, самозайнятих осіб та інших одиниць із організаційною структурою їх уповноважених (службових, посадових) осіб, що доповнюють такий вид діяльності як державне управління (стосовно суб’єктів публічно-правових відносин) і є одним із методів управління (для представників приватного сектору); 2) санкціоновану діяльність, спрямовану на виконання законів, підзаконних нормативно-правових актів, установчих та інших документів (витягів, ліцензій тощо); 3) діяльність із локального планування й внутрішньої організації роботи юридичних та фізичних осіб

підприємців, самозайнятих осіб та інших груп; 4) діяльність із пошуку оптимальних способів застосування управлінських і решти керівних інструментів для ефективної реалізації власних функцій; 5) організацію здійснення різних напрямів виконавчо-розпорядчої і виробничої діяльностей юридичних та фізичних осіб підприємців, самозайнятих осіб та інших учасників.

Автором запропоновано вдосконалити правове регулювання сфери оборони шляхом розробки Закону України про внесення змін до деяких законів України з питань оборони, а саме: Закону України “Про національну безпеку України” (статті 1, 15); Закону України “Про Збройні Сили України” (стаття 8) щодо включення системи Міноборони до складу сектору безпеки і оборони з відповідними керівними повноваженнями; наділення Міністра оборони України статусом Віце-прем'єр-міністра з питань розвитку стратегічних галузей промисловості – Міністра оборони (на час дії правового режиму воєнного стану).

Повнота викладення основних результатів дисертації в опублікованих наукових працях.

Результати дослідження повною мірою відображені в наукових фахових виданнях автора, зміст і характер яких відповідають вимогам МОН України, а також виступах автора з доповідями основних положень дисертації на науково-практичних заходах, що в цілому свідчить про достатній рівень її апробації.

Основні положення дисертації викладено в 6 наукових працях, опублікованих у наукових фахових юридичних виданнях України та 9 тезах наукових доповідей.

Опубліковані К.Б. Ганкевичем друковані праці достатньо повно відображають зміст основних положень і висновків дослідження та дозволяють науковій громадськості ознайомитися із ними.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані висновки та пропозиції впроваджено та можуть використовуватися у: *правоторчій діяльності* – при розробці проектів нормативно-правових актів, які регламентують функціонування (діяльність) суб’єктів, що забезпечують виконання завдань та функцій Міноборони (довідка Департаменту кадової політики Міністерства оборони України від 26.09.2025; довідка Департаменту юридичного забезпечення Міністерства оборони України від 04.10.2025); *науково-дослідній діяльності* – при подальшому дослідженні питань щодо комплексної розбудови системи Міноборони (довідка Департаменту військової освіти і науки Міністерства

оборони України від 30.09.2025); *правозастосовній сфері* – при удосконаленні практичних аспектів роботи суб'єктів, що забезпечують виконання завдань та функцій Міноборони (довідка Департаменту воєнної політики та стратегічного планування Міністерства оборони України від 22.09.2025; довідка Департаменту мобілізації Міністерства оборони України від 30.09.2025); *освітньому процесі* – під час підготовки фахівців у галузі знань 08 “Право”, зокрема, в ході викладання навчальних розробці і викладання навчальних дисциплін “Військова адміністрація”, “Правова робота у Збройних Силах України” (акт впровадження Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 30.09.2025).

Дотримання принципів академічної добросердечності. Дисертація виконана автором самостійно, сформовані в ньому положення, висновки та пропозиції обґрунтовані на основі особистих досліджень та практичної діяльності здобувача. При використанні для аргументації власних положень і висновків напрацювань інших учених обов'язково робились посилання. Дисертацію оформлено відповідно до встановлених МОН України вимог, викладено літературною мовою, науковим стилем, текст належним чином відрядаговано.

Встановлюючи значущість для науки і практики результатів дослідження, проведеного К.Б. Ганкевичем, варто вказати, що воно вирішує наукову задачу, пов'язану із діяльністю Міністерства оборони України як суб'єкта публічного адміністрування у сфері оборони. Наведені в роботі пропозиції та розроблений автором законопроект можуть слугувати основою для подальшої роботи по удосконаленню законодавства у сфері оборони, особливо тієї його частини, яка стосується визначення персонального складу та включення системи Міноборони до складу сектору безпеки і оборони.

Дискусійні положення дослідження. Даючи позитивну оцінку рецензованої дисертації, маю зауважити, що, як у будь-яка значна за обсягом і кількістю досліджуваних проблем наукова праця, вона має й окремі дискусійні положення, які потребують додаткової аргументації або пояснень здобувача під час публічного захисту.

1. У науці багатьма видатними вченими проводились дослідження різних аспектів безпеки. Концептуальні засади національної безпеки України аналізувалися В. П. Горбуліним, О. П. Дзьобанем, А. Б. Качинським, С. Г. Гордієнком, І. Ф. Коржом. Теоретичні засади права національної безпеки досліджували П. П. Богуцький, О. В. Корнієвський, В. П. Павленко та ін. Адміністративно-правові основи забезпечення національної безпеки України

були предметом дослідження у працях В. А. Ліпкана.

У підрозділі 1.1 “Оборона як складова національної безпеки, яка є основою функціонування держави” (стор. 34) дисертантом здійснено вдалу спробу дослідити теоретико-правовий зміст поняття “безпека”, під яким автором запропоновано розуміти: 1) стан, який передбачає помірну шкоду чи ризик від різних реальних або можливих загроз; 2) існування та ефективну дію механізмів та інструментів запобігання і достатній протидії більшості ризиків, а також загроз для певних суб’єктів, предметів, процесів чи явищ; 3) розробку стратегій і вжиття заходів для запобігання і протидії реальним і потенційним загрозам, під дією яких можлива зміна характеристик об’єкту впливу.

На мою думку, вбачається необхідним додатково пояснити позицію дисертанта з цього питання та висловити думку щодо співвідношення таких понять як “безпека” та “національна безпека”.

2. Дискусійним також вбачається питання не включення до дисертації посилання автора на власні праці, серед яких:

Ганкевич К. Б. Державна спеціальна служба транспорту у системі суб’єктів Міністерства оборони України: напрями впливу та роль публічного адміністрування для їх реалізації. Журнал “Аналітично-порівняльне правознавство”. 2024. № 5. С. 455–459;

Ганкевич К. Б. Роль публічного адміністрування у забезпечені функціонування Міністерства оборони України: теоретико-правовий аспект. Міжнародний науковий журнал “Інтернаука”. Серія : “Юридичні науки”. 2024. № 9 (72) та інші.

Отже, дисерант досягнув поставлених перед собою цілей, виконав роботу на належному науковому й методологічному рівні, що підтверджується множиною основних критеріїв, за якими оцінюються такі наукові роботи. Дисертація має завершений характер, визначена мета дослідження розкрита у достатньому обсязі, основні положення дисертаційної роботи отримали необхідне наукове обґрунтування.

Загальний висновок. З огляду на вищезазначене вважаю, що тема дисертації Ганкевича Кирила Борисовича “Міністерство оборони України як суб’єкт публічного адміністрування у сфері оборони України” є актуальною, своєчасною та відповідає питаням сучасності.

Аналіз тексту дисертації свідчить про відсутність порушення автором вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримано вимоги норм законодавства про авторське право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Зокрема, у рецензованій праці не виявлено ознак академічного plagiatu, фабрикації, фальсифікації тощо.

Викладені в дисертації рекомендації та конкретні пропозиції є

теоретично обґрунтованими та аргументованими, хоча і не позбавлені дискусійності. Висновки та рекомендації, отримані під час дослідження, мають важливе практичне й теоретичне значення для науки та правозастосовної практики.

Основні положення дисертації з належним ступенем повноти були відображені автором у наукових статтях, підготовлених та опублікованих автором дисертації, кількість і якість яких відповідає вимогам щодо публікацій, зарахованих за темою дисертації. Таким чином, дисертація, представлена Ганкевичем Кирилом Борисовичем, є самостійним завершеним науковим дослідженням, в якому отримані нові науково обґрунтовані результати, спрямовані на вирішення наукового завдання, яке має істотне значення для розвитку науки.

У підсумку необхідно зазначити, що дисертація на тему: “Міністерство оборони України як суб’єкт публічного адміністрування у сфері оборони України” відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затверженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затверженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – **Ганкевич Кирило Борисович**, на основі публічного захисту заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 “Право”, за спеціальністю 081 “Право”.

Доцент кафедри військового права
факультету міжнародних відносин та права
Військового інституту Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,
кандидат юридичних наук, заслужений юрист України
полковник юстиції

Підпис Намрая Б.М. засвідчує
Начальник відділу персоналу та стрійового
поляковник Віталій ДУБЕНЕЦЬ

Богдан ШАМРАЙ

